

Затверджую
Голова приймальної комісії
НУ «Запорізька політехніка»
проф. Віктор ТРЕШТА
« 23 » квітня 2026 року

ПРОГРАМА

фахового іспиту замість предметного тесту з *мовознавства* для абітурієнтів, які вступають до НУ «Запорізька політехніка» на навчання за освітнім ступенем «магістр» на основі НРК6, НРК7 за спеціальністю (спеціальностями) *В11 Філологія*.

Для оцінки знань абітурієнтів на фаховому іспиті замість ЄФВВ фаховою атестаційною комісією розроблені критеріально-орієнтовані тестові завдання відповідно до Програми предметного тесту з *мовознавства* затвердженої наказом МОН від 19.05.25р. №739, які дозволяють встановити рівень сформованості компетентностей необхідних для засвоєння змісту навчання за (спеціальностями) *В11 Філологія*.

Формат проведення фахових іспитів замість ЄФВВ та порядок їх відеофіксації визначаються відповідними положеннями Правил прийому до Національного університету «Запорізька політехніка» в 2026 році.

Вступники повинні знати і вміти:

- знати основні етапи становлення мовознавства як науки;
- орієнтуватися в ключових лінгвістичних школах;
- розуміти мову як знакову систему, її функції та зв'язок з мовленням, мисленням та культурою;
- розпізнавати соціолінгвістичні явища (діалекти, жаргони, соціолекти тощо);
- розуміти принципи функціонування мовних одиниць на різних мовних рівнях: (фонетичному, морфемному, лексичному та синтаксичному);
- знати основні стилі мови та їхні характеристики;
- розуміти стилістичні засоби мови, їхні функції та контекстуальне використання;
- давати відповіді на теоретичні питання з загального та германського мовознавства, теоретична граматики, лексикології, історії англійської мови, термінознавства, стилістики тощо;
- здійснювати фонетичний, морфемний, словотворчий, морфологічний та синтаксичний розбори.

УЗАГАЛЬНЕНА СТРУКТУРА ФАХОВОГО ІСПИТУ

№ з/п	Найменування розділу	Питома вага розділу, %
1	Мовознавство як наука	8-12

2	Мова, мовлення, суспільство	15-25
3	Системно-структурна організація мови	35-45
4	Стилістика	25-35

КОГНІТИВНІ РІВНІ ОХОПЛЕННЯ:

Рівень А. Необхідний когнітивний рівень «Знання».

Рівень В. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння».

Рівень С. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування».

Рівень Д. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування» та «Аналіз»/«Синтез»/«Оцінка».

ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ФАХОВОГО ІСПИТУ

№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Питома вага, %	Когнітивний рівень
1	РОЗДІЛ 1. МОВОЗНАВСТВО ЯК НАУКА	8-12	
1.1	Мовознавство як наука про мову. Предмет і завдання, основні проблеми мовознавчої науки (природа і сутність мови, мова і мислення, мова і мовлення, походження мови, мова і суспільство, система і структура мови).		В
1.2	Система мовознавчих дисциплін: мовознавство загальне і часткове, теоретичне і прикладне.		А
1.3	Методологічна основа мовознавства. Індуктивний і дедуктивний підходи до вивчення мовних явищ. Вихідні прийоми наукового аналізу мовного матеріалу (методи проведення лінгвістичних досліджень): описовий метод; порівняльно-історичний метод; метод лінгвістичної географії; зіставний метод; структурний метод.		В
1.4	Синхронія і діахронія як аспекти мовознавчого аналізу.		В
1.5	Зв'язок мовознавства з: літературознавством, історією, археологією, філософією, логікою, соціологією, психологією, етнологією, культурологією, інформаційними		В

	технологіями, математикою, семіотикою, фізіологією, медициною, фізикою, географією.		
2	РОЗДІЛ 2. МОВА, МОВЛЕННЯ, СУСПІЛЬСТВО	15-25	
2.1	Загальні поняття про мову. Мова як явище біологічне, психічне, суспільне.	0,5-1,5	
2.2	Системний характер мови	1,5-2,5	
2.2.1	Структура мови. Ієрархійність (поліструктурність) рівнів мови. Теорія ієрархії рівнів.		В
2.2.2	Рівні мови: основні (фонологійний, морфологічний, лексико-семантичний і синтаксичний); проміжні рівні (морфонологійний, словотвірний, фразеологічний). Взаємозалежність рівнів мови. Динамічність.		В
2.2.3	Співвідношення системних і несистемних явищ у мові. Види співвідношень: парадигмальні, синтагмальні й ієрархійні відношення між мовними одиницями.		В
2.3	Система і норма	2,5-3,5	
2.3.1	Властивості мовних одиниць: системоутворювальні і системонабуті		В
2.3.2	Мовна система: фонологія, морфологія, лексикологія, синтаксис.		В
2.3.3	Мовна норма. Орфоепічні, орфографічні, граматичні, лексичні, стилістичні норми. Відмінності між мовною системою і мовною нормою.		В
2.4	Функції мови	1,5-2,5	
2.4.1	Основні функції мови: комунікативна, мислетвірна, когнітивна (гносеологічна)		В
2.4.2	Похідні (уточнювальні, часткові) функції мови. Фатична, репрезентативна, емотивна, експресивна, волюнтативна, прагматична, естетична, когнітивна, гносеологічна, референтна.		В
2.5	Знакова природа мови	3,5-4,5	
2.5.1	Визначення мовного знака		В
2.5.2	Своєрідність мови як знакової системи: характеристика мовного знака: довільність, лінійність, змінність.		В
2.5.3	Знаковість і одиниці мови. Основні		В

	характеристики знака: план вираження, план змісту. Знак, напівзнак. Субзнаковий, знаковий і суперзнаковий рівні мови. Найменші мовні одиниці і знак (фонема, морфема, слово, речення).		
2.6	Мовлення	0,5-1,5	
2.6.1	Фізіологічні механізми мовлення. Форми вираження слова. Слово почуте, слово побачене, слово вимовлене.		В
2.6.2	Периферійний (голосовий) апарат мовлення, його будова. Дихальний, голосовий, артикуляційний. Активні, пасивні органи мовлення: рухомі (язик, губи, нижня щелепа, м'яке піднебіння, язичок); нерухомі (зуби, альвеоли, тверде піднебіння, задня стінка зіва, верхня щелепа, порожнина носа).		А
2.7	Види мовлення	1,5-2,5	
2.7.1	Зовнішнє мовлення: усне (монолог, діалог, полілог), писемне.		В
2.7.2	Внутрішнє мовлення		А
2.8	Мова як засіб спілкування	2-3	
2.8.1	Функції, форми й засоби спілкування. Класифікації функцій спілкування: інформаційно-комунікативна, регулятивно-комунікативна, афективно-комунікативна		В
2.8.2	Аспекти спілкування (комунікативний, інтерактивний, перцептивний) та їхні особливості.		В
2.8.3	Поняття «комунікативного бар'єру». Авторитет, уникнення, нерозуміння.		В
2.8.4	Вербальна і невербальна комунікація. Словесне спілкування, кінесика, паралінгвістика, проксемика.		В
2.9	Мова і суспільство	2-3	
2.9.1	Соціальна функція мови: комунікація, соціалізація, ідентифікація.		В
2.9.2	Державна мова, мовна політика.		В
2.9.3	Мова як загальнонародне явище.		В
2.9.4	Характерні риси взаємодії мови та культури: культурні концепти, мовні табу, мовні ритуали		В
2.9.5	Мова та ідентичність. Види ідентичності (етнічна, соціальна, індивідуальна).		В

3	РОЗДІЛ 3. СИСТЕМНО-СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ МОВИ	35-45	
3.1	Фонетична система мови	7-9	
3.1.1	Три аспекти вивчення звуків (акустичний, артикуляційний, функційний).		В
3.1.2	Принципи класифікації голосних та приголосних звуків. Звук і фонема		В
3.1.3	Фонеми в парадигматиці й синтагматиці (опозиції фонем, фонологійні класи).		В
3.1.4	Фонетичне членування мовленнєвого потоку (фраза, синтагма, фонетичне слово, склад, звук). Наголос. Інтонація.		А
3.1.5	Фонетичні закони. Фонетичні зміни. Комбінаторні звукові зміни (акомодація, асиміляція, дисиміляція, метатеза). Позиційні звукові зміни (редукція, протеза).		В
3.1.6	Фонетична й фонематична транскрипція. Транслітерація.		В
3.2	Лексико-семантична система мови	12-16	
3.2.1	Слово, поняття, концепт. Лексико-семантичні варіанти слова. Типи мотивації лексичних одиниць (фонетична, морфологічна, етимологічна, семантична).		В
3.2.2	Мовна семантика. Семантика й референція. Типи значень: лексичне та граматичне значення слова. Денотативне й конотативне значення слова. Стилїстичний компонент значення. Розвиток значення слова: розширення, звуження, меліоризація, зниження (пейорація), метафоричне перенесення, метонімічне перенесення, евфемізація.		В
3.2.3	Полісемія слова. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми. Поняття семантичного поля.		С
3.2.4	Функційна диференціація лексики. Стилїстична диференціація: книжна лексика, розмовна, нейтральна. Соціальна й територіальна диференціація: професійна лексика (терміни); жаргонізми, арготизми, сленгізми, діалектизми. Активна й пасивна лексика (неологізми, okazіоналізми, історизми, архаїзми).		С
3.2.5	Етимологія. Типи лексики за походженням		В

	(питомі й запозичені слова). Асиміляція запозичень: фонетична адаптація; граматична та лексична асиміляція.		
3.2.6	Фразеологія. Класифікація фразеологізмів: за структурою, за семантичним принципом, за походженням, за функцією. Синонімія та антонімія фразеологізмів.		С
3.2.7	Лексикографія. Типи словників. Основні концепції укладання словників. Структура словникової статті.		В
3.3	Граматична система мови		
3.3.1	Морфеміка і дериватологія	1,5-2,5	
3.3.1.1.	Морфемна будова слова. Види та варіанти морфем. Формотвірні / словотвірні афікси. Основа слова. Похідні й непохідні основи. Словотвірна пара (похідне й твірне слово).		А
3.3.1.2	Способи творення слів. Морфологічні способи творення слів: афіксальні та неафіксальні (композиція, юкстапозиція, аббревіація). Неморфологічні способи творення слів: лексико-синтаксичний, лексико-семантичний, морфолого-синтаксичний (конверсія).		В
3.3.2.	Морфологія	7-9	
3.3.2.1	Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія. Способи вираження граматичних значень через афікси: флексія, суфікс, постфікс, префікс, інтерфікс.		В
3.3.2.2	Аглотинація і фузія. Аналітичні граматичні засоби: службові слова, порядок слів, інтонація. Синтетичні граматичні способи: внутрішня флексія, редуплікація, суплетивізм, синтаксичне словоскладання, наголос.		А
3.3.2.3	Частини мови як лексико-граматичні класи слів. Принципи виокремлення частин мови. Іменник як частина мови. Граматичні категорії іменника (рід, число, відмінок). Лексико-граматичні розряди іменника (власні /		В

	<p>загальні назви; істоти / неістоти; конкретні / абстрактні назви; збірні / речовинні).</p> <p>Прикметник як частина мови. Граматичні категорії прикметника (рід, число, відмінок). Лексико-граматичні розряди прикметника (якісні, відносні, присвійні). Ступенювання прикметників.</p> <p>Числівник як частина мови. Класифікація числівників за семантичним принципом.</p> <p>Займенник як частина мови. Розряди займенників.</p> <p>Дієслово як частина мови. Особові й неособові форми дієслова.</p> <p>Морфологічні категорії дієслова (вид, перехідність / неперехідність, стан, спосіб, час, особа, рід, число). Синтаксичні ролі дієслова.</p> <p>Прислівник як частина мови. Розряди прислівників за значенням. Ступенювання прислівників.</p> <p>Службові частини мови.</p> <p>Прийменник: розряди та функції.</p> <p>Сполучник: розряди і функції.</p> <p>Частка: розряди й функції.</p> <p>Вигук та звуконаслідувальні слова.</p>		
3.3.3	Синтаксис	7-9	
3.3.3.1	Типи синтаксичного зв'язку: сполучниковий (сурядний, підрядний) / безсполучниковий. Форми підрядного зв'язку: узгодження, керування, прилягання.		В
3.3.3.2	Словосполучення. Критерії класифікації словосполучень (за формою зв'язку, за будовою, за морфологічним принципом).		В
3.3.3.3	Типи простих речень за метою висловлювання, за структурою (односкладні / двоскладні, поширені / непоширені, повні / неповні).		В
3.3.3.4	Актуальне членування речення: поняття теми й реми.		В

3.3.3.5	Типологія складних речень (складносурядні, складнопідрядні, безсполучникові, багатокomпонентні з різними видами зв'язку).		В
3.3.3.6	Способи й засоби поєднання речень у тексті: ланцюжковий і паралельний зв'язки компонентів.		В
3.3.3.7	Поняття когезії та когерентності.		А
4	РОЗДІЛ 4. СТИЛІСТИКА	25-35	
4.1	Стилістика як галузь мовознавства. Розділи стилістики та їхні завдання		А
4.1.1	Об'єкт і предмет стилістики.		А
4.1.2	Загальна стилістика: мета і завдання.		А
4.1.3	Стилістика мови як розділ про стилі мови.		А
4.1.4	Стилістика мовлення як розділ про семантичні, експресивно-стилістичні особливості мовлення в його усній і писемній формах.		А
4.1.5	Стилістика художньої літератури як розділ про специфічні особливості літературного напряму та індивідуальні особливості стилю письменника чи твору.		А
4.1.6	Функційна стилістика: мета та завдання.		А
4.2	Функційні стилі та їхня класифікація	4-6	
4.2.1	Поняття функційного стилю і підстилю.		А
4.2.2	Офіційно-діловий стиль. Сфера застосування офіційно-ділового стилю. Становлення й розвиток офіційно-ділового стилю. Норми ділового стилю. Ознаки: документальність, стабільність, стислість, чіткість, стандартизованість вислову, регламентованість тексту. Кліше, штампи, канцеляризми. Підстилі офіційно-ділового стилю		В
4.2.3	Науковий стиль. Ознаки наукового стилю: об'єктивність, логічність, узагальненість, однозначність, лаконічність, аргументованість, точність		В
4.2.4	Публіцистичний стиль. Головні сфери реалізації сучасного публіцистичного стилю. Ознаки публіцистичного стилю: поєднання логічності доказів; точності висловлювання положень з емоційно експресивною образністю використання художніх засобів;		В

	доступність; спрямованість на широку аудиторію; інформативність.		
4.2.5	Розмовний стиль. Головні сфери реалізації розмовного стилю. Ознаки розмовного стилю: спонтанність, безпосередність, невербальні засоби спілкування (міміка, жести), емоційність, використання вигуків, звертань, неповних речень.		В
4.2.6	Художній стиль. Головні сфери реалізації художнього стилю. Ознаки художнього стилю: образність, поетичність, естетика мовлення, експресія як інтенсивність вираження, зображальність, поєднання конкретно-чуттєвого живописання з інтелектуалізмом. Засоби образності.		В
4.3	Жанрова диференціація	5-7	
4.3.1	Поняття жанру в стилістиці.		А
4.3.2	Жанри офіційно-ділового стилю: закон, постанова, договір, меморандум, протокол, заява, резюме, автобіографія, діловий лист.		В
4.3.3	Жанри наукового стилю: монографія, стаття, тези, рецензія, анотація, доповідь, лекція.		В
4.3.4	Жанри публіцистичного стилю: стаття, замітка, репортаж, нарис, фейлетон, есе.		В
4.3.5	Жанри розмовного стилю: бесіда, промова (вітальна, застільна, поминальна).		В
4.3.6	Жанри художнього стилю: епічні (роман, сага, повість, оповідання, новела), ліричні (вірш, поема, балада), драматичні (трагедія, комедія, драма).		В
4.4	Стилістичні ресурси (засоби) мови	8-12	
4.4.1	Поняття про тропи та фігури.		А
4.4.2	Фонетичні засоби стилістики: алітерація, асонанс, анафора, епіфора, звуконаслідування, фонетичний повтор, рима.		В
4.4.3	Лексичні засоби стилістики: алегорія, метафора, персоніфікація, метонімія, епітет, синекдоха, порівняння, оксиморон, гіпербола, літота, табу та евфемізми, іронія, сарказм, гротеск.		С
4.4.4	Синтаксичні засоби стилістики: антитеза, парцеляція, градація, інверсія, паліндром, акростих, параномазія, синтаксичний повтор,		В

	риторичне питання, риторичне звертання, еліпсис, багатосполучниковість, безсполучниковість, період.		
4.5	Стилістика тексту	4-6	
4.5.1	Композиційно-стилістичні особливості тексту.		В
4.5.2	Дискурс як комунікативно-стилістичне явище.		В

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою від 100 до 200 балів або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

Кожний варіант тестів містить 30 завдань, розподілених за трьома рівнями складності (по 10 завдань кожного рівня). Складність екзаменаційних завдань визначається, як правило, рівнем теоретичних знань та практичних умінь, які має продемонструвати абітурієнт у процесі пошуку відповіді.

1-й рівень містить 10 завдань мінімального рівня складності на перевірку знань основної лінгвістичної термінології, базових мовознавчих понять і системно-структурної організації англійської мови. Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється у два бали.

2-й рівень містить 10 завдань середнього рівня складності на визначення фонетичних, лексико-семантичних, граматичних та стилістичних особливостей наведених фрагментів текстів. Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється у три бали.

3-й рівень містить 10 завдань підвищеного рівня складності, що вимагають від абітурієнтів вмінь аналізувати, узагальнювати та робити самостійні висновки. Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється у п'ять балів.

Отже, максимальна кількість балів, яку абітурієнт може отримати за правильно виконані завдання всіх трьох рівнів, складає 200 балів.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо кількість отриманих балів становить більше ніж 100 балів.

У разі наявності в паперовій роботі більше однієї відміченої відповіді на запитання, за це запитання виставляється нуль балів (окрім випадків, коли одна з відмічених відповідей на запитання закреслена, а інша зазначена акуратно та чітко).

Усі попередні кроки і міркування, що приводять до відповіді на завдання, абітурієнт виконує на чернетці. Перевірка цих записів екзаменаторами не передбачається. Екзаменатори перевіряють лише правильність закреслених відповідей серед запропонованих на кожне завдання варіантів А, Б, В, Г, Д, Е на аркуші відповіді.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білозерська Л.П. Термінологія та переклад : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с.
2. Бондарець О.В., Терещенко Л. Я., Дубічинський В. В. Основи українського термінознавства та перекладу науково-технічної літератури : навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2002. 68 с.
3. Булик-Верхола С.З., Наконечна Г. В., Теглівець Ю. В. Основи термінознавства : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 160 с.
4. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2008. 248 с.
5. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської і української мов : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2011. 328 с.
6. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти : навчальний посібник. Київ : Академія, 2000. 323 с.
7. Квеселевич Д.І., Сасіна В. П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2001. 117 с.
8. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2003. 464 с.
9. Кочерган М.П. Загальне мовознавство : підручн. для студ. філол. спец. ВНЗ. Київ :Видавничий центр "Академія", 2006. 463 с.
10. Кузнецова І. В. Конспект лекцій з курсу «Термінологія» : навчальний посібник. Ч. 1. Запоріжжя, 2013. 108 с.
11. Кузнецова І. В. Конспект лекцій з курсу «Загальне термінознавство» : навчальний посібник. Ч. 2. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 96 с.
12. Підгорна А. Б. Мова науково-технічної комунікації : курс лекцій. Ч. 1. Запоріжжя, 2019. 46 с.
13. Підгорна А. Б. Мова науково-технічної комунікації : курс лекцій. Ч. 2. Запоріжжя : Національний університет «Запорізька політехніка», 2021. 58 с.
14. Куц Е. О. Переклад як засіб комунікації в науково-технічній сфері : монографія. Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2019. 138 с.
15. Куц Е. О., Кузнецова І. В. Переклад галузевих науково-технічних текстів : підручник. Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2019. 360 с.
16. Непійвода Н. Ф. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект) : монографія. Київ : ТОВ «МФА», 1997. 303 с.
17. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови: теорія і практика : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2007. 528 с.
18. Паращук В. Ю. Теоретична фонетика англійської мови : навчальний посібник. 2-ге вид. Вінниця : Нова книга, 2009. 232 с.
19. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 711 с.
20. Хавкіна О. М. Лексикологія : конспект лекцій. 2-ге вид., відред. і доповн. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 66 с.
21. Aarts В. Oxford Modern English Grammar : reference book. Oxford : Oxford University Press, 2011. 410 p.
22. Azar В., Hagen S.A.. Fundamentals of English Grammar. NY : Pearson, 2011. 224 p.
23. Biber D., Conrad S., Leech G. Longman Student Grammar of Spoken and Written English : textbook. Harlow : Longman, 2002. 496 p.
24. Kushch E. O. History of the English Language : textbook. Zaporizhzhia : FOP Mokshanov V. V., 2019. 206 p.

25. Kushch E. Varieties of English : monograph. Zaporizhzhia : FOP Mokshanov V. V., 2021. 182 p.
26. Alexander L. G. Longman Advanced Grammar : textbook. Harlow : Longman, 2008. 306 p.
27. Yang J. T. An outline of scientific writing : textbook. Singapore : World Scientific, 1999. 176 p.

Затверджено на засіданні
фахової атестаційної комісії
спеціальності *В11 «Філологія»*
« 23 » квітня 2026р.

Голова фахової атестаційної комісії
з предметного тесту з *мовознавства*

Катерина ЛУТ